

Атаманюк Василь.

Як сурми заграли до бою...

Поезії.

Відень 1916.

Накладом Волод. Найдана.

Атаманюк Василь.

Як сурми заграли до бою...

Поезії.

Відень 1916.

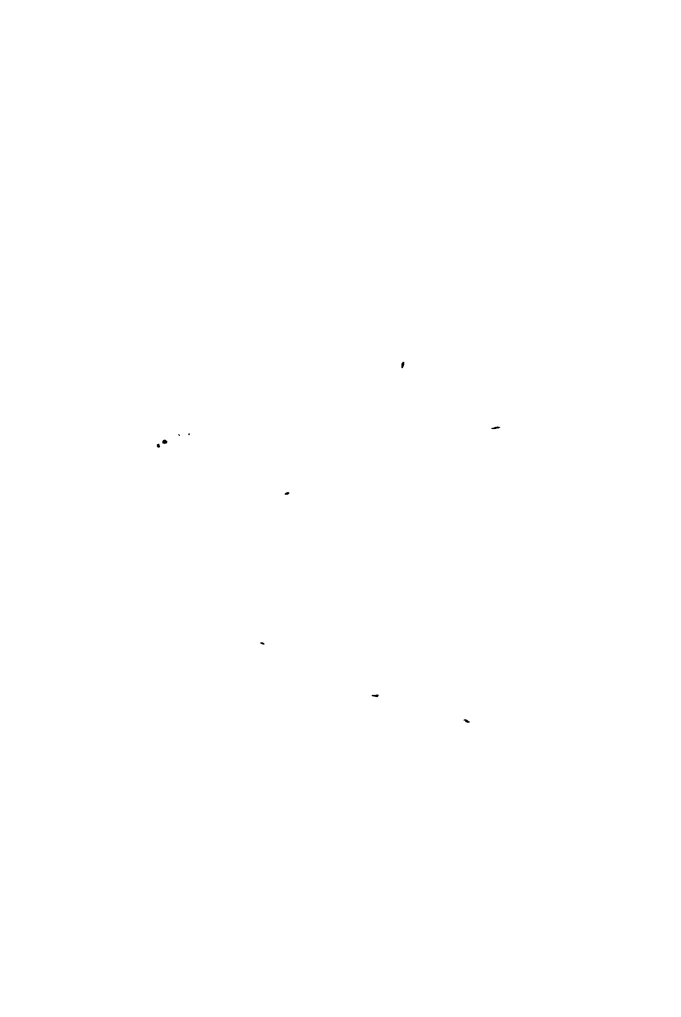
Накладом Волод. Пайдана.

З друкарні Адольфа Гольцгаузена у Відні.

Атаманюк Василь.

Як сурми заграли до бою . . .

Поезії.

О, пісне!

Мене в ясні
Весняні дні
Манив кохання чар,
Із серця дна
Піснь голосна
Летіла вище хмар.

Губок пурпур,
Очок лазур,
Дивний цілунку чар,
В сьвятій тиші,
В моїй душі
Творив Красі віттар.

Що гарне все,
Добро несе,
А з Правди тягне сок,
Я залюбки
Такі квітки
Брав до моїх грядок.

Та час ішов,
В тім бризла кров,
Сьвіт внав на грішний тор;
Замовкла піснь,
А лиха пліснь
Добра жре омофор.

О, пісне, встань!
Як грім, як грань,
Усіх її мене буди;
Хай здіймем лет
До ясных мет,
Ти-ж пісне нас веди!...

Українським Січовим Стрільцям.

Як орел піднімаєть ся в гору,
Подивляємо лет його й вміість,
А як никне в блакитї із зору,
Подивляєм нечувану сміість.

Чи долетить він від сонцю ясному?
Чи на землю знеможений впаде?...
Ми лиш бачимо сміість у йому,
Що сильного до щастя проваде.

Чи мети ви свої дішнете,
Чи дібетесь на кращее зміни?...
Я не знаю. Та все ви будете
Найгарнійші сини України!

Як би знав я, Україно...

Як би знав я, Україно,
Що тобі принеслоб' волю,
Я віддав би у заміну
Своє щастя, свою долю
Не лиш кров й життя.

Як би муками я в силі
Твоє щастя окупити
І свободи ясні хвилі —
Муки хтїв-б я в вік зносити
Й втоми би не чув!

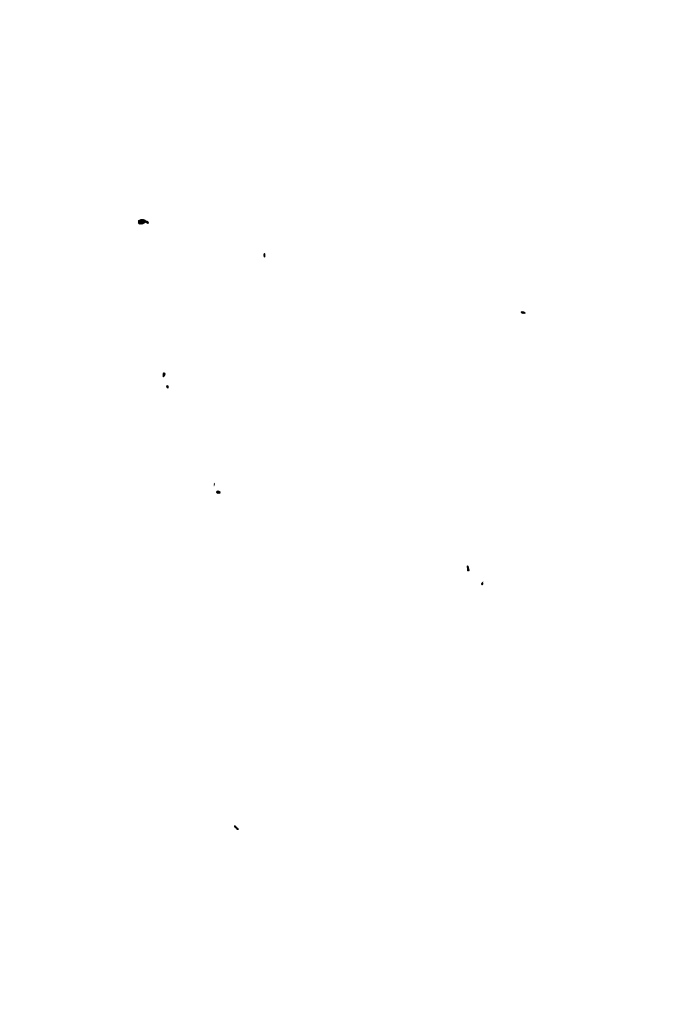
Як би знав я, Україно...
Як би сила до бажання,
Волі вдарилаб година,
Зниклиб сльози і страждання —
Щаснаб ти була!

Із циклю:

Як сонічка гасли проміні...

Коханій Мосеньці.

Із ліричної драми: „Сни кохання“.

I.

Люсенько!...

Моли́тва душі.

Люсенько! Як би з моїх
Сліз усіх
Виросли цвіточки,
А з цвіточків ти оттих,
Запахних
Виплела віночки,
То весь шлях до гробу лень,
Кожній день
Малаб ти в що вбрать ся!...

Люсенько! Як би з моїх
Сліз усіх
Стали сьпіваночки,
Булоб тобі кожній день
Тих пісень
На вік звеселять ся!...

Люсенько! Як би з моїх
Сліз усіх
Виросла тернина;
Кожній терен, то не день,
А лишень
Мук моїх хвилина!...

Люсенько! Скільки всіх
Сліз моїх
Полило ся марно!...

II.

(Памяти вечера 30/VI 1915.)

Кохана, не дивись,
Що хуртовина свище,
Голівку прихили
На мої груди блище.

В тій груді серце бє
І сила в ній бушує,
Що захистить тебе
І щастя шлях зготує.

Не бій ся! Не встидаїсь!
Любов моя невинна!
Вона немов хрусталь,
Немов сльоза дитинна.

Ось так! Ось так! Ще більш
До мене пригорни ся
І враз у щастя край
Зі мною понеси ся.

Підемо так в життя
Заглублені у собі
І навіть ляжем в двох
Колись в холоднім гробі...

Ах, Люсе, пригорнись
До мого серця блище!...

III.

Грають, грають водограї,
Розбиваєть ся хрусталь,
Парк щось шепче, сонце сяє,
В серці туга, дивний жаль.

Грають, ллють ся водограї.
Срібно-дрібний дощ паде,
Сірі скали обливає
І кудись то гень пливе...

Скали ті — душа то моя,
Струя-кришталь — сьпів її,
Сонця блеск — то ясність твоя —
Вчинки всі красить мої.

Ах, де моє сонце сяє!...
В серці туга, дивний жаль;
Грають, грають водограї,
Розбиваєть ся хрусталь...

IV.

Unisono.

Сонце сьмієть ся,
Цьвіти сьміють ся,
Мила сьмієть ся —
А сльози лють ся.

Сьмійте ся сльози!
Май ось сьмієть ся;
Що вам там грози!
Серце ще бєть ся —

Сьмійте ся сльози!

Прийде година,
Хвиля розстання,
Серденько битись стане трівожно;
Прийде година.
І на пращання
Вцілюю ручку твою побожно.

Прийде година,
Хвиля розлуки,
Мова розпуки, розпучні пози;
Прийде година...
Серденька муки
І дрібні, дрібні, некучі сльози.

Прийде година...
Снімем, що було,
Чим хвилювали колись нам груди, —

Прийде година...
Як все минуло
Мине й та хвиля й ніщо не буде.

Іде година...

Я їду в непевну дорогу,
Хто зна', чи прийдець ся вернуть;
Серденько зачуло тривогу,
Хвилює розжалена груди.

Буть може, що це я в останнє
Стискаю рученьку твою,
Буть може, що сонічко раннє
Освітить могилку мою.

Буть може, ніколи не гляну
Вже в море ясних твоїх віч,
Буть може, за хвилю потану
В Нірвани понурую ніч.

Буть може, не вчуєш ніколи
Слів моїх сердечних палких,
Спочине на вік серце кволе
Від сліз безнадійних, гірких.

Ніщо вже тобі не напишу:
Ні просьби, ні скарг, ні скорбів, —
Тебе тут подруженько лишу,
Сам злину в надзоряний сьвіт.

Буть може, що це вже в послідне
Цілую я ручку твою,
Ще заки зірниця поблідне
Я буду в чужому краю.

* * *

Я їду в непевну дорогу,
Хто зна', чи прийдець ся вернуть,
Серденько зачуло тривогу,
Хвилює розжалена груди...

Іду. Працай! Може й на вік.
Ще ручку стисну раз,
Ще в очка гляну раз,
Ще раз, ще раз
І йду. Працай. Може й на вік...

Іду. Працай. Колись згадай,
Як тлів вогень у нас

Любови і як згас,
Як гас, як гас...
Колись згадай... Іду... Пращай...

Іду. Пращай. Розбилась в край
Любови повна груди,
Із віч ся сльози ллють —
Забудь! Забудь!...
Усьому край! Іду! Пращай!

Згадай колись: Він жив, він був,
Страждав, як всі страждаєм
І наче привид, тїнь майнув,
Де всі йдем її де, не знаєм.

Згадай колись... а твоя груди
І ще про щось згадає...
Та цить! Усе дарма! Забудь!
На світі все минає...

Хоч як тебе, Люсе, безмірно кохаю,
То все-ж, все-ж за іньшую милу
Небаром тебе я таки проміню,
За — темну могилу.

Любови до мене не можеш збудити
Ти в серденьку своїм, не сила;
Вона-ж мене вірно буде так тулити,
Та — темна могила.

Не радо, не радо тебе покидаю,
Що-ж, ти так і доля судила...
Тебе хто пригорне — не знаю, не знаю,
Мене — лиш могила...

Плаче береза, віттям тріпоче,
А сльози-роси кануть дрібні,
Плаче серденько як дні так ночі.
Скільки згадає на щастя дні.

Не плач, березо, віттячком сумно,
Дарма! Не вернеш більше весни...
Я гинув з болю, а часу трумно
Все-ж мої вкрило рожеві сні...

Пращай!..

П. Бейсюкові.

Пращай!
В далекий їдеш край,
А за днів кілька може
І я поїду тоже,
Ще в рідних буде май...
Пращай...

Пращай,
Та іноді згадай
Ті хвилі, як ми жили,
Із чаші щастя пили,
Бо всему прийде край —
Пращай!

Пращай!
До рідних верне май
Колись знов, та не знаєм,
Чи ми тож повертаєм...
Надії не теряй!
Пращай!

Журавлі.

Відлітають журавлі
В невідомий край;
Рідні, серцю дорогі,
Ще раз вам: Працай!

Відлітають журавлі,
Ледво чути: кру...
Не вдавайте ся в жалі,
Як я там умру.

Відлітають журавлі,
Гине в небі шлях;
Чоловік те на землі,
Що на небі птах.

Звідкись прийде, десь іде,
Буря налетить:
Слід по ньому замете —
Серце людське, цить!..

Братям по житті.

Сльози перлами мінять ся,
Перли мінять ся сльозами;
Доля серцем нашим грає
Ніби вихор листочками...

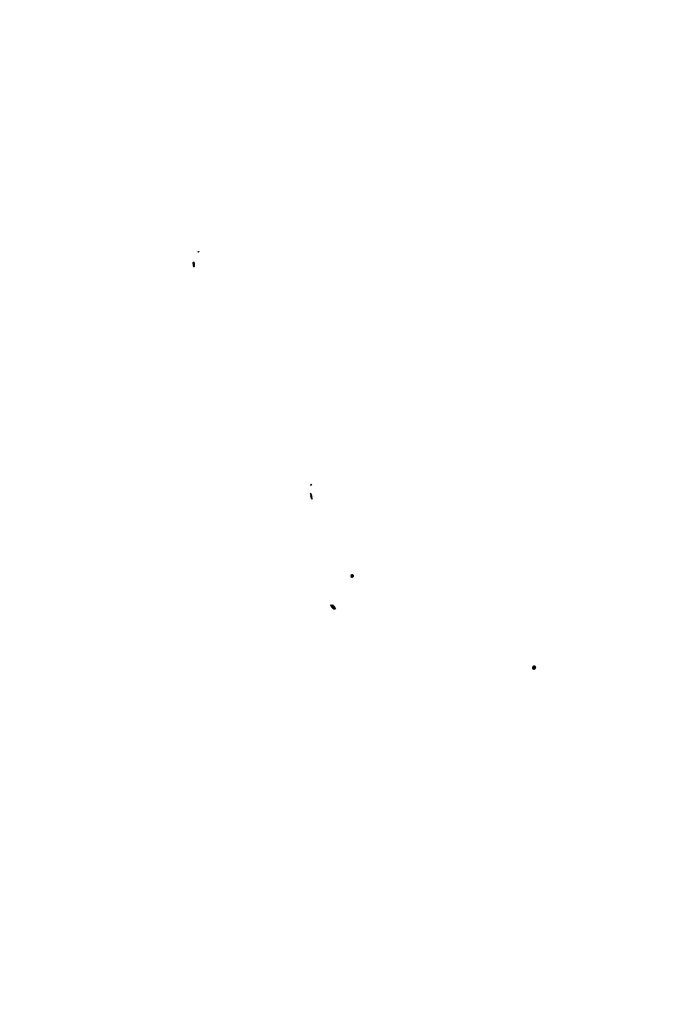
Щастя, радість, муки, болі,
Мов краски в калейдоскопі;
Знудивсь я життям з'за рана,
Ах, спочить, заснуть у гробі!

Не кленіть мене, бо жалю
Гідний я, та добрі будьте:
Не кленіть і не жалійте,
Лиш забудьте, лиш забудьте...

Із циклю:

Як сурми заграли до бою...

Витай!

Витай мій краю, ось я іду,
Де тільки треба тобі мене
Я свої груди там підкладу,
Біль весь зносити сміло буду,
Жаль не замрачить око ясне!

Витай мій краю! Все криє ніч.
Одним хвилює лиш моя груди;
Оба ми рідні, як двоє віч,
Тебе любити, це моя річ; —
Витай Україно! Щаслива будь!

Витай мій краю! Хаї бризне кров!
Її ти бачив уже нераз,
Як Лях, Москаль то на тебе йшов,
Як світом світ, блакит покров,
Як живуть люди все кров лилась...

Хаї же, як треба лєть ся її тепер!
Чей раз настане бажаний мир, —
За щож Христос то страждав, умер,
Чого дух людський 'д знанню ся пер?..
Ха! Ха! Мій краю! Я іду на пир!

Вояцькі думи.

I.

Як їхав я, моя мамко,
Стелили ся роси,
А на моїй доріженьці
Тільки кров і сльози.

Як їхав я, моя мамко,
Кракав крук у полі,
А на моїй доріженьці
Могили по полі.

Обнадали із калини
Червоні коралі,
Всі утіхи полиняли,
В серці жалі, жалі...

Ой, літає голубочок
Тай понад горою,
Тужить серце на чужині
Та за родиною.

Як не смерть глядить у вічі,
То туга відлива;
Якаж твоя, родинонько,
Доля нещаслива!..

II.

В вирій пташки летіли,
Туман стелив ся полем,
В очах слізки блестіли,
Грудь хвилювала болем.

Ридала мати: Сину,
Хай бог тебе провадить,
Й в щасливу ю годину
До дому припровадить.

Казала жінка: Мужу,
Щож я пічну з собою?..
Гей, плачуж бо я тужу,
Родино, за тобою.

Життя і час і кулі
Летіли, упливали;
Мов риба у намулі
Згадки ся ворухали.

І ось медаль на груди,
А на ногах дві кулі;
А все це дали люди,
Гей, люди, ви не чулі!..

Ш.

Нераз машерую затихлим селом,
Нема що в кого рознитати; —
Де-де визира за отвертим вікном
З дітками заплакана мати.

— Диви ся, Михасю, так тато твій десь
Тепер машерує сьвітами...

І враз чогось око померкне, заллєсь
Вдовиці гіркими сльозами.

Забуду тоді я всю втому й тягар,
Жарка дума мозок огорне:
А щож, як дістану я смертній удар,
Хто сироти мої пригорне?!!...

Схід сонця.

Роси краплинка впала,
Проміньчик сонця блиснув.
Деся травка зашентала,
Деся птах з просоння писнув.

Злиняли ясні зорі,
Мов човенця розбиті
На збуреному морі,
Потонули в блакиті.

Дерева виростають
З темряви наче в казці
І віттячко кунають
В рожевій неба красці.

Питає травка: що се ?
Вітрець ті глушить тони;
Блищать сльозами роси,
Край неба в крові тоне.

Тугою все повите
Тремтить, слух в небо зводить;
У крові нашій вмите
Нам Сонце Волі сходить...

Мова рідньої землі...

Шепоче жита лан,
Чуть тайний розговір,
Задумав ся курган,
Почув ту мову бір.

Задумавсь темний бір,
Несе ту вість до вод,
А води аж до зір,
Як мучить ся народ.

Лан сіяли жінки,
Мужам куран-покров;
Тихенької річки
Змивали людську кров.

Бітрець буйний сушив
Росу сирітських сліз.
Та болів на втишив,
Розради не приніс.

Жаліють ся жита,
А скарга в небо йде:
Люд горе проглита,
Коли добро буде?...

Палають в житі маки,
Хиляєсь повний колос,
Із вітром звідкись лине
Дивний, таємний голос.

Хай жито вас годує,
Зберіть його здорові,
А ті червоні маки,
То слід по нашій крові.

Завдання наші й силу
Ми з кровю в хліб вам влили;
Кінчіть сьвятоє діло,
Що ми не довершили.

Палають в житі маки,
Хиляєсь повний колос;
До діла нас взиває
Батьків поляглих голос...

Веснонька йде...

Журить ся мати, хто ме орати, —
Веснонька йде, сніг тає,
А син поїхав, таї не чувати —
З війноньки не вертає.

Не журись мати, орють армати,
Смерть кости розсіває,
Скородять кулі, кулі її гранати,
А засїв кров поливає.

— — — — —
Що воно зродить — не знати...

Її очі.

Ах, розвійтесь в імлі і не сніть мені,
Ви чарівні очка небосині,
Україна пала вся в страшному вогні,
Як думать про любов в сій хвилині?

Непомітно любви хвилі, чар прогули,
Мов музики небесньої тони,
В тім нечайно вкруги заревли вороги
І раних озвали ся стони.

Мене діло взива, де кишить боротьба,
Рідний край захищати собою;
Я скоривсь, я пішов, а дозволить судьба,
Ми стрінемось ще мила з собою.

А у прикрі сї дні, то згадки хоч одні
Додають в боротьбі мені сили,
Ах, очка чарівні, як не в яві, хоч в сні,
Мені сяйте ви аж до могили!

Лист.

Кохана, надійде година.
Як ручка втомлена зів'яне,
Присипле мене сира глина,
На світ більше око не гляне.

Здивуєш ся, що я не пишу,
Забув вже тебе, чи покинув?
На вік тебе, Люсенько, лишу,
Загину, як маї наш загинув.

Бувало, мов пташки з вирію:
Листок йшов листок доганяти,
Нараз я немов занімію
І дармо мені вісточки ждати.

Оловяна кулька у груди
Віссеть ся, як гадина в рану;
Останнім слівцем моїм буде:
Жий в щасті, дівчино, кохана!

Покину тебе, о, мій боже!
Біль в серці... Чужина... Безрідний...
Кохана! Листочок цей може
Із ручки мові послідний...

В ріднім садку.

Шеноче травка: не хились
До мене друже ніжно,
І наді мною пронеслись
Убіічі бурі грізно.

Шеноче травка: не горнись
До мене бідний друже,
І в мене, як в тебе колись
Серденько ось недуже.

Шеноче травка: не пести
Ти мого стебельця,
Обом нам серце узяли
Ті люди. що без серця!

Шеноче травка: не шукай
Ти в мене більш розради,
Хто випив чашу горя в краї,
Сам вяне без поради.

Шеноче травка: вже мій вік
Не сила воскресити;
Та ти — терпи, ти чоловік,
Борись, чей будеш жити...

До Люсі.

Як весна розсіє цвіти
По долині,
Ти спімни мене, мій сьвіте,
В тій хвилині.

Першу стрічу. щастя хвилі,
Дні розстання;
Наші мрії буйнокрилі
І змагання...

І піди у той садочок
Там на горі,
І цвітнестий звий віночок
Ще до зорі.

І піди у ранці рано
Гень по полі,
Могилок понасипано
Там доволі.

На найменшій, там незнаний
Грїб-горбочок,
Положи ти дар весняний,
Той віночок.

Та судьба її мене догонить
Десь в чужині,
Що ніхто з рідні не зронить
Слїз по мині...

Наді мною віти гнуть ся.
Віти гнуть ся, колихають.
Біля мене вихри вють ся.
Вихри вють ся і тікають.

У головці думи вють ся,
Думи вють ся, мов гадюки,
З віч потахлих сльози лють ся,
Сльози лють ся без принуки.

Згадка щастя прилітає,
Прилітає, як вірлиця,
Моє серце роздирає,
Роздирає і гніздить ся.

Бачиш, так усе минає...
Все минає так на сьвітї,
І нічого не лишає,
Не лишає тут на віки.

Мій небоже, тільки твого,
Тільки твого, що відчуєш,
А так довго раю того,
Раю того, як кочуєш.

Та ти сам не свії небоже,
Мій небоже, ти нещасний; —
Жийте-ж, як вам любо, гоже,
Як хто може час дочасний.

Наді мною віти гнуть ся,
Віти гнуть ся, колихають;
Біля мене вихри вють ся,
Вихри вють ся і тікають...

Пиймо, друже, це не гріх!...

Пиймо, друже, це не гріх,
Це значить, сьміяць ся з всїх,
Що тверезі роблять те,
Що нам пияним лиш уїде.

А сьміяць ся з глуоти
Гра, як хочем десь діїти;
Це очищуючий сьміх, —
Пиймо, друже, це не гріх.

Пиймо, друже, це не гріх, —
Сьміймо ся далїй з усїх,
Аж тверезі скажуть те,
Що нам пияним в ум іде!

Перед боєм.

Завтра рішає... Місяць лиш зблідне,
Сонце розвіє останки тьми;
Кулі гогочуть, поле все рідне — —
Він, або ми!

Завтра рішає... Ах, як безмірна
Ніч, що будучність близьку вкрива!
Чия покотить ся то непокірна
Там голова.

Завтра рішає... Все нам байдуже,
Бій сам покаже хто може жити;
Краще у бої впасти мій друже,
Чим в путах жити!..

Понад полем іде...

Понад полем смерть іде,
Де косою поведе,
Кропить кров і безліч сліз
Той покіс.

Плаче матінка стара,
Плаче жінка і сестра:
Син до дому її муж не йде —
Й не прийде.

Плачуть зморені дітки,
Безталанні сирітки:
Хто пригорне їх тепер?
Тато вмер!

На кривавім тім лані
Ляг в могилонці на дні,
Кровцю випила земля —
Не своя.

З тії крові на весні
Квіти виростуть дивні;
На Україні буде май:
Воля! Раї!

Самотній хрест.

В чистім полі на роздолі
Одинокий хрест стоїть,
Поле чисте по неволі,
Всі вчорашні муки, болі
В собі чорний гріб коїть.

Де-де чорне попелище,
Збруя кинена лежить,
Лиш понуро вихор свище
По пустому боєвищі,
Де лягло життя спочить.

Чорний ворон сів і краче
На похилому хресті,
Тільки спомину неначе:
Вихор свище, ворон плаче
По неодному житті.

А по кому мила, мати
Слїз гірких пролле ручай;
Тут не знати, не відати,
Всім одна могила-мати,
Тут усьому, всьому край.

Лиш простяг в простори ясні
Рамена самотній хрест,
Мов за скопи передчасні,
І за жертви всі безчасні
Вносить в небо свій протест...

Укаїнсььрке село.

Було село. Тут, там хатки
Біліли між садками,
Щасливі, без журби дітки
Вгаляли улицями.
Раділо сонце у горі,
У мирі жили люди;
Вставали ранком до зорі,
При щій кінчили труди.
Прийшла війна. Хто жив брав кріс
І йшов враз батько з сином; —
Аж Москаля лихий надніс:
Пустив село із димом.
Порозбігав ся, хто де знав,
Жінки із діточками;
З хат рідних поніс лиш остав,
Тай той летить з вітрами.
Тай хрест схилив ся край млина
З тяжкого горя наче,
До неба зносить рамена
І плаче, плаче, плаче...

Бувало...

Братчикови Юрі.

Бувало, приїду на сьвята
Тай підем орати за Лугом;
Мені даш воли поганяти,
А сам було ходиш за плугом.

Щебечуть у лузі пташата,
А сонічко любо так сяє.
Піт' ллєть ся, ми орем завзято,
За скибою скиба ся крає.

Дійдемо загоном до дуба
Й спічнем; все там дід сїдав й тато;
Гей, хвиле чарівна та люба,
Як вкрило тебе хвиль багато!

Пішли ми, мій братчику рідний,
Орать на крївавому полі;
Колиб хоч наш засїв був плідний
Та виростив цьвіточку Волі!..

Лист малого синка до батька на війну

«Тату, в нас взе сніг паде,
«Длугий сніг, як ти пісов,
«На вікні молоз беле
«І квітки малює знов.

«В нас у хаті сце тепло,
«Бо пливіз нам вуйко длов,
«Але сцось таке плийсло,
«Сцо і вуйко взе пісов.

«Я Катлусі взе не бю,
«Мами слухаю улаз.
«Взе говолу: «Вілую...»
«Тату, гей, велтай до нас!

«Нам без тебе скуцно тут,
«Мамі із оцій усе
«Сльози мов голох падуть,
«Як тебе спімнуть лисе.

«Я послусно все буду
«Говолити: «Отце нас»
«І на лід взе не піду,
«Татку, лисе плийдь до нас!»

Подзвінне.

Бам, бам, бам, дзвонить дзвін,
Ба, по кім, ба, по кім?..

Чорний віз їде, он,
Похорон, похорон.

Плачуть труби і ліс,
Та без сліз, та без сліз.

Он. цвинтар... Погрібуть
І підуть, і підуть...

Тож вояк в чужині
Без рідні, без рідні...

3 дороги...

На осішнім неба тлі
Відлітають журавлі
В ясний сонця край,
Щось таємне і ясне
Змалку в даль жене мене,
Матінко, пращай!

Рідні ниви, душе гір,
І отаро ясних зір,
Други раних літ;
Сьвідки втїх моїх і слїз,
В минї дух між вами зріс
І жене у сьвіт.

Як дунї мету знаїду,
Сновню — в вас більш не буду,
Смерть нїщо вже там,
За добро-ж усе і зло —
Все одно з другим було —
Кицу славу вам.

Гук, дим, крик, земля в огні,
Християнський Марс в гульні,
Смерть, життя, кордон...
Рідний краю, в боротьбі
За свободу все Тобі
Дам її останній стон!

Синлесь смертоносний шил,
Тут, там хтось наде без сил,
Олов не щадить;
З молодости, почувань,
Мрій, знання, стремління, бажань
Кулька тільки кпить.

Мов колосся стятий сніп
Люд наде і на осліп
До побіди йде.
Ой!.. У серці... щось пече!..
Що се?!.. Кров з грудий тече...
Вже?.. Ви мрії де?..

Не зробив нічого тут,
Не порвав народніх пут,
Кров сплива з життям;
Стільки хтіло ся зробити,
Чулось силу, — думко, цить.
Вже розстать ся нам.

Вже?.. Чи тямить ще мій ум,
Чи то тільки долі глум,
Глум над всім живим?
Живши був б' я щось зробив,
Своє діло, слід лишив,
Гину-ж я — нічим.

Доле, боже, хто із вас
В сумніву розпучній час
Дасть на серце лік? —
Тихо... Ніч німа кругом
Темним, зрадливим крилом
Кріє згаслий сьвіт...

* * *

Легот цв'їтами колише —
Тихше, тихше...

В цв'їтах вояк розісланний,
Ранний, ранний.

Серденько в його недуже —
Дуже, дуже...

Клонить сон його немічний,
Вічний, вічний...

Пітьма криє його очі,
Ночі! Ночі!

О, ще будить ся тепер —
Вмер!

Простягнув ся і не дише —
Тихше, тихше...

— — — — —
Ангел в зорях щось там пише...

Пращання Гектора.

Працай моя вірна, кохана, голубко,
Я мушу спішити в горючій бійі;
Мене обов'язок так вяже там цупко,
Як тут небосиніх очий погляд твій.

Та — доля рішаєсь там мого народу,
А жертва її найбільша для нього нічим;
За долю, за щастя, за волю, свободу
Життя дасть Троянець з обличчям ясним.

Не плач, Андромахо, час сліз тих не стоїть,
Диви, як сноп нам сьмієсь на руках, —
Хай він твоє серце заїме, заспокоїть,
І тугу розвіє в виживання днях.

Коли-ж вічна Мойра мій шлях назначила
Із лютого бою — до батьків, у ад.

Я сина лишаю тобі, моя мила,
Для тебе її народу — він щастя заклад.

Остав би я з вами... Та ні! я не можу
Край вас зупиняти до бою свій хід;
Рости любий сину на згубу ворожу,
Згадай колись батька і йди в його слід.

Прометей.

(По прочитанні твору Гетого того самого імени.)

За любов до народу,
Бажання щастя йому,
За славне діло сміле
Прикув Зевес могучий
Вільного Прометея
На скалах, де орел лиш
Що дня мав прилітати,
Любляче серце рвати
І пити кров живуццю...
Заходить сонце в море,
Сон гоїть денні рани:
Вертає сонце в ранці,
Знов мука починаєсь,
Знов кров червона ллєть ся,
А Прометей смієть ся:
— Пусті змагання, Зевсе,
Ти бог — піниш ся в злости,
Я — килю собі із тебе,
Я — чоловік!
О, Зевсе, кровожадний!
Біль, що мене тут морить,
У твоїм серці творить

Лиш підлий сьміх злорадний!
Ти маєш в тім утіху,
Як люд перед тобою
З поклоном на колінах
Повзе, а ні то в болю
Немов червяк валяєсь.
Та знай, унодобання
Перобові не справить,
Тирана не прославить
Ніколи Прометей!
Диви, залізо дзвонить
На вихудженім тїлі,
Орел кров з серця ронить
Та я думки все сьмілі
Тобі в лице кидаю,
І твоє задовілля
З глупоти нещасливих
Людий — мені коханих —
Немов іржа зїдаю!..
Тебе це мучить, правда,
Що ти сильний, могутий.
І кровонїйця,
Так мучиш моє тїло,
Душі-ж усе не можеш
Упокорити!

О, так! душа, що вміє
Думки снувати смілі,
Найкращий дар це долі,
Людиї її твоєї пані!
Слова мої шматують
Твого так духа, Зевсе,
Як той орел, що внив ся
Кігтями в моє тіло,
І видовбавши серце
Із грудньої комори.
Кров теплу вишиває...
Та я не внокорю ся!
Бо моя думка ясна!
Бо моє діло чисте!
Тебе хай торторує
Твій вчинок її мова моя,
Ії безсильність всесильного!
Я темному народову
Приніє лиш сонця промінь —
А мучитись її страждати
За щастя всіх нещасних,
Значить — добути щастя!
Значить — безсмертним стати!

На смерть Івана Франка.

Народе мій тривогою сповитий,
Всесвітня буря лине над тобою,
А ти безсильний, мукою прибитий,

Немов на смерть засуджений судьбою,
Глядиш в розпуці, як ростуть могили,
Як гинуть діти у завзятім бою,

Як вянуть цвіти, що що-йно розцвили,
Що мали хату пестро уквітчати,
Приспані в тобі розбудити сили,

На ясеній шлях до щастя дух пірвати...
У тому морі горя, сліз і крові,
Під крики болю, гуркоти гармати,

Пророк твоїй клонить чоло смерти спови,
А крик розпуки твоєї без краю
Вдарить. здаєть ся, об небес основи,

Розіллє сльози триском водограю!..
О, мій народе, мучений, розбитий,
Чи ж твоїї муці вже не буде краю?!...

О, ні! Хоч ворог так завзявсь неситий
І похоронний сьпів тобі сьпіває,
Мине ще хвиля й славою укритий
В країні станеш, де Воля витає!..
Сповнить ся слово твого Пророка,
Що нині серце за Ним умліває,
І сльози кануть із сумного ока,
Бо чесна праця в сьвіті не минає,
Не гине думка без сліду висока!

Народе плач, не крий свого болю,
Твоїх сліз щирих він один є гідний!
Він щастя дав, життя своє і долю,
Той каміняр між рідними безрідний,
Щоб промостити тобі шлях свободи
І приготувати вінець побідний.
Хай кріпить жаль тебе о, мій народе,
Щоб перебув ти чорне лихоліття; —
Пророк не вмер! — Його дух з роду в роди
Піде з тобою в мандрівки століття!..

